

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIII. Soluuntur argumenta Philippi ex Apologia Confessionis Augustanæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

poralem: certè simul docet, ex sententia Monachorum, absolute & simpliciter nõ redimi mortem, siue pœnam æternam, sed solum temporalem.

PORRO, pœnam temporalem Purgatorij nostris operibus redimi, non solum Monachi docent, sed etiam Scripturæ, & Patres, quorum testimonia alio loco allata sunt: inter quæ illud S. CYPRIANI in signe est, ex epist. 2. lib. 4. *Aliud est pro peccatis longo dolore cruciatum emendari, & purgari diu igne, aliud peccata omnia passione purgasse.*

QUAMVIS autem Satisfactiones nostræ non sint ex condigno compensationes mortis æternæ, vt sæpe iam repetimus: tamen opera laboriosa, quæ cum Dei auxilio fiunt à pœnitentibus, siue ex congruo, siue vt dispositiones concurrere & prodesse ad culpæ remissionem, & mortis æternæ liberationem; Scripturæ & Patres perspicuè docent, vt lib. 2. cap. 12. demonstrauimus: inter cetera, PACIANI in Parænesi ad Pœnitentiam, post Tertul. in libro de Pœnitent. testimoniuni illud apertissimum est: *Si de cruciatu Exomologesis retractatis, Gehennam recordemini, quam vobis Exomologesis extinguet.*

DE TERTIO, id est, de amplificatione traditionum humanarum, nihil est hoc loco addendum, cum satis sit id totum cap. 4. & 6. vt paulò antè diximus, refutatum. Atque hæc ex Locis.

CAPVT XIII.

Soluuntur argumenta Philippi ex Apologia Confessionis Augustanæ.

IN APOLOGIA Confessionis Augustanæ idem Philippus præter ea, quæ ex Locis communibus adducta confutauimus, quædam profert argumenta, quibus probare nititur, Scripturas, quæ pro Satisfactione à Catholicis adducuntur, ad rem non facere, ac proinde sententiam nostram de Satisfactione non nisi solidis argumētis. Sic igitur loquitur in articulo de Confessione & Satisfactione: *Multa colligi possunt argumenta, quod hæc dicta Scriptura nullo modo pertineant ad Scholasticas*

CCCCC 2

stias

stias Satisfactiones. Isti fingunt Satisfactiones esse opera debita: Scriptura autem in his sententiis requirit opera debita: nam hæc vox Christi: Agite pœnitentiam; vox præcepti est.
 PRIMVM hoc argumentum si ad formam ratiocinationis uocetur, eiusmodi erit: Scripturæ, quæ pro Satisfactione adducuntur, præceptum diuinum sonant: At Satisfactio quam Scholastici docent, ipsorum opinione, continet opera debita, id est, non mandata diuinitus: Igitur pro Satisfactione Scholastica Scripturæ diuinæ perperam allegantur.

RESPONDEO. In assumptione latet vitium; neque enim Scholastici docent, opera Satisfactoria debere esse omninò debita, sed aliàs (vt ipsi loquuntur) indebita, id est, indebita, nisi peccassent: si quidem assidua ieiunia, vigilia, cineres, & c. licia indebita essent, si homines in innocentia permanerent.

ADDE quòd licet sententia sit valdè probabilis sancti Thomæ, Durandi, Paludani, & aliorum in 4. dist. 15. non rectè satisfieri per opera aliàs debita: tamen non est improbabilis sententia Adriani in tractatu de Pœnit. & Caietani quæst. 1. de Satisfactione, per opera aliàs debita satisfieri posse, cum satisfactio, quam Deo reddimus, non pertineat ad solam iustitiam, sed etiam ad amicitiam.

PERGIT deinde Philippus & ait: *Item Aduersarij scribunt, confitentem si recuset suscipere Satisfactiones, non peccare, sed persolutorum esse has pœnas in Purgatorio. Iam hæc sententia sine controuersia præcepta sunt ad hanc vitam pertinentia: Agite Pœnitentiam; Facite fructus dignos pœnitentia; Exhibete membra dextra seruire iustitia: quare non possunt detineri ad Satisfactiones, quas recusare licet; non enim licet recusare præcepta Dei.*

RESPONDEO, neutra propositio huius argumenti vitio caret. Nam quod attinet ad PRIMAM, si loquamur de Satisfactione à Sacerdote iniuncta, de qua Philippus loqui videtur, nõ concedit melior pars Theologorum Catholicorum, posse confitentem sine peccato recusare Satisfactionem. Nam tamen Scotus, & Gabriel, & pauci quidam doceant, quod Philippus retulit: tamen Magister sententiarum, S. Thomas, Richardus, Durandus, Paludanus, & alij permulti in 4. dist. 16. vel 18. omninò contendunt, quod & nos supra docuimus,

Sacerdotem habere Claves, quibus non tantum absoluat à culpa, sed etiam ut Iudex vice Dei liget ad pœnam, quam pœnitens recusare non potest, nisi Iudici diuinitus constituto, ac proinde ipsi Deo resistat. Veteres autem Patres tantum abest, ut recusantes multam à Sacerdote iniunctam, admissuri essent, ut nunquam ad communionem Eucharistiæ pœnitentes adire permiserint, nisi prius salubri Satisfactione purgatos. Ipsa denique Concilia OEcumenica, Florétinum & Trident. non facerent Satisfactionem partem Sacramenti Pœnitentiæ, nisi & à Deo institutam, & necessariam in re vel in voto esse credidissent.

ALTERA verò propositio idè non caret vitio, quia præceptum illud: *Facite fructus dignos pœnitentiæ*, quod vnum ex tribus à Philippo notatis, nos adduximus pro Satisfactione, datur quidem hominibus in hac vita, sed intelligitur cum conditione, si videlicet quis velit perfectam remissionem peccati, non solum quoad culpam, sed etiam quoad omnem pœnam: omninò enim probabile est, non obstringi eos nouo peccato, qui non plenè satisfaciunt in terris pro pœna temporali alterius seculi. Etsi enim vult Deus dignos pœnitentiæ fructus, tamen si quid minus hîc soluerimus, id Purgatoriis ignibus expiabitur, ut Petrus Damianus scribit in 2. serm. de S. Andrea.

Addit Philippus argumentum TERTIVM his verbis: *Tertio, Indulgentia remittunt illas Satisfactiones, ut docet caput Cum ex eo. de Pœnit. & Remiss. At Indulgentia non soluunt nos illis præceptis: Facite fructus dignos pœnitentiæ; Agite pœnitentiæ. Itaque manifestum est, malè detorqueri illa dicta Scriptura ad canonicas Satisfactiones.*

RESPONDEO. Indulgentiæ (de quibus suo loco fusiùs differemus) non soluunt nos diuinis præceptis, sed faciunt tamen, ut pro iis pœnis, quæ nobis per Indulgentiam condonantur, non teneamur præcepto illo de faciendis dignis pœnitentiæ fructibus. Et habemus simile aliquid apud Apostolum Rom. 13. imperat enim Apostolus, ut reddamus omnibus debita: *Cui tributum, tributum, cui vectigal, & vectigal, cui honorem, honorem.* Igitur si cui creditor debitum donauerit, aut Princeps tributum remiserit, non soluetur ille quidem Apo-

stolico præcepto, vt non teneatur reddere omnibus debita, sed non habebit debita, quæ reddat: neque poterit impug-
negate tributum ei, cui debet tributum; sed non habebit
debeat tributum.

Addit **Q V A R T O** hoc modo: *Videte porrò quid sequatur
pœna Purgatorij sunt Satisfactiones seu satisfactiões, ac
Satisfactiões sunt redemptio pœnarum Purgatorij. Nam
tiam hæc sententia præcipiunt, vt anima castigetur in Purga-
torio? id cum sequi necesse sit ex Aduersariorum opinionibus,
hæc sententia nouo modo interpretanda erunt: Facite fructus
dignos pœnitentia, hoc est, patiamini pœnas Purgatorij post
hanc vitam.*

R E S P O N D E O, miror nouam istam Philippi Dialecticam
Satisfactio est redemptio pœnarum Purgatorij, igitur senten-
tia, quæ præcipiunt Satisfactionem, præcipiunt vt anima ca-
stigentur in Purgatorio. Quis ita colligeret, nisi planè amens
an qui præcipit redimi captiuos, ne diuexentur, aut occidan-
tur ab hostibus, is tibi videtur præcipere, vt captiui ab hosti-
bus vexentur, vel interficiantur? Ergo ita colligi debet: Satis-
factio est redemptio pœnarum Purgatorij; Sententia igitur
quæ Satisfactionem præcipiunt, id præcipiunt, vt detur ope-
ra, ne animæ Purgatoriis ignibus addicatur: & sententia illa
Facite fructus dignos pœnitentia, non significat, Patiamini
pœnas Purgatorij, post hanc vitam, sed Redimite pœnas Pur-
gatorij, & spontè satisfacite in hac vita, ne, velitis nolitis, sa-
tis patiamini post hanc vitam.

Q V I N T V M argumentum his verbis proponit: *Præterea
cum certissimum sit, remissionem peccatorum gratuitam esse,
seu gratis propter Christum donari, sequitur non requiri Sa-
tisfactiones.*

R E S P O N D E O. Remissionem peccatorum, quod attinet
ad reconciliationem amicitie, & pœnam mortis æternæ, gra-
tuitam esse, libenter admittimus, tum quia Scripturæ diuina
id passim testantur, tum quia certum est, non posse hominem
sine Dei gratia boni aliquid agere: remissionem autem pec-
cati quoad pœnam temporalem, ita fatemur esse gratuitam,
vt etiam per Satisfactionem acquiri posse non dubitemus.
Gratuitam esse dicimus, quia sine gratia Dei satisfacere non
posse

possemus, acquiri nihilominus per Satisfactionē asserimus, quia ipsa opera bona & pœnalia per spiritum Christi facta, ex condigno reatum pœnæ temporalis expungunt. Et quemadmodum B. Paulus ad Rom. 6. vitā æternam, gratiam Dei vocat, quam 2. Tim. 4. Iustitiæ coronam appellat, quia vt rectè docet Cōcil. Arausic. can. 18. debetur merces bonis operibus, si fiant, sed gratia, quæ nō debetur, præcedit vt fiant: sic etiam pœnæ temporalis remissio ad gratiam & iustitiam pertinet; quia debetur remissio pœnæ temporalis Satisfactioni, si fiat, sed gratia quæ non debetur, præcedit, vt fiat. ADDE, quod si nō repugnat gratuita remissioni peccati, redemptio pœnæ temporalis huius vitæ, quam Philippus admittit: nulla est ratio cur eidem repugnet redemptio pœnæ temporalis Purgatorij.

SEXTVM argumentum in verbis sequentibus ita proponitur: *Euangelium habet mandatum gratis remittendi peccata, non imponendi pœnas, & novas leges, aut partem pœnarum imponendi, parte remissa.*

RESPONDEO, Mandatum istud Euangelicum de peccatis remittendis gratis, id est, nulla Satisfactione imposita; nos adhuc in quatuor Euangelistarum voluminibus reperire nequimus; inuenimus autem Matth. 16. & 18. mandatum omninō contrarium. Vbi enim Apostolis dantur clauēs soluendi, & ligandi, ibi sine dubio sic illi Iudices hominum peccatorum constituuntur, vt non solum eos à culpis absoluāt, sed etiam ad pœnas ligent, prout ad salutem ipsorum iudicauerint expedire. Quod enim potestas ligandi nihil sit aliud, nisi potestas retinendi peccata impœnitentibus, quod hoc loco scribit Philip. Aduersarij non probant, sed dicunt tantum: quod autem ea potestas ad ea omnia vincula se extendat, quæ necessaria, vel vtilia sunt ad salutem hominum renatorum, ac nominatim ad vinculum Satisfact. nos probamus, tum quia verba Domini generalia sunt: *Quodcumque ligaueris, & Quacunque alligaueritis*, neque nostrum est restringere, quod Dominus amplum esse voluit: tum quia Ecclesiæ consuetudo locum istum apertissimè declarauit, siquidem (vt ex Conciliis, & Patribus suprā citatis perspicuum est) nullum vnquam fuit tempus, quo lapsi in Ecclesia sine Satisfactione reciperentur. Quis autem credat, (Ecclesiam vniuersam ab

initio prædicationis Euangelicæ; noluisse lapsos sine Satisfactione admittere; si in Euangelio mandatum extaret de peccatis sine Satisfactione remittendis?

Argumentum **POSTREMUM**, si tamen argumentum, & non potiùs figmentum dici debet, in illis verbis habetur: *Prætereà mors Christi non est solum Satisfactio pro culpa, sed etiam pro morte æterna, iuxta illud: Ero mors tua o mors. Quid est iugiter nostri, dicere, quòd Christi Satisfactio redimat culpam, nostre pœna redimant mortem æternam; Et iam illa vox (Ero mors tua) intelligi debeat, non de Christo, sed de nostris operibus; & quidem non de operibus à Deo præceptis, sed de iugiter quibusdam observationibus, excogitatis ab hominibus; & dicantur mortem abolere etiam cum fiunt in peccato mortali.*

RESPONDEO. Tria sunt hîc mendacia. **PRIMUM** enim non docent Catholici, Satisfactionibus nostris redimi mortem æternam, sed pœnam solum temporalem, ut iam sæpius diximus: atque illud: *Ero mors tua*, de Christi morte, non de nostris operibus intelligendum esse, gratissimè confitemur. **DEINDE**, satisfactoria opera non in observationibus ab hominibus excogitatis, sed in Ieiunio, Eleemosyna, & Oratione, quæ in Scripturis præcepta, exempla & promissiones amplissimas habent, ut suprâ docuimus, collocamus. **DEINDE** nemo Catholicorum docet, opera in peccato mortali facta, abolere mortem: dicunt quidem aliqui, opera in peccato mortali facta, fore satisfactoria, si is iterum ad gratiam Dei redeat, qui ea opera fecerat; sed tunc satisfactoria esse, dum is est in peccato mortali, nemo (quod sciam) dicit. Porro meliores Theologi, neque satisfactoria esse, neque vnquam futura concedunt ea opera, quæ in peccato mortali facta sunt; tantum abest ut his operibus mortem aboleri dicant.

Atque hæc ad argumenta
Philippi respondisse
sufficiat.

